

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ			
7. 4. 2015.			
Орг. јед.	Број дела	Преглед	Вредност

Филозофском факултету

Универзитета у Нишу

Рецензија

Монографија *Римска насеља и комуникације од Јадрана до Дунава (I–IV век)*, др Владимира П. Петровића

Рукопис монографије др Владимира П. Петровића, под насловом *Римска насеља и комуникације од Јадрана до Дунава (I–IV век)*, који нам је достављен на рецензију, садржи 380 страница компјутерски сложеног текста прореда 1,5, са библиографијом и илустративним прилозима. Предвиђен је и индекс појмова и резиме.

Предмет истраживања јесу важни римски путеви и насеља уз њих, на пространом подручју између Јадранског мора и велике реке Дунав, обухватајући подручје римских провинција Далмације, Доње Паноније и Горње Мезије, као и њима суседних области Италије, Норика, Тракије које су биле повезане римским комуникацијама.

Након *уводних напомена*, следе *уводна поглавља у правом смислу: Хронолошки оквир теме – епоха Принципата и Просторни оквир истраживања – историјски развој и географске карактеристике римских провинција Далмације, Паноније и Горње Мезије и Преглед досадашњих истраживања – писани извори и археолошки подаци*у којима аутор даје историјски преглед, поставља хронолошке, географске и методолошке оквире књиге, и доноси преглед досадашњих резултата. У поглављу *Римске провинције Далмација, Панонија и Горња Мезија: урбанизација и*

економски живот говори се о настанку и развоју градова и економији читавог подручја у римско доба додећи рачуна о значају римских комуникација.

Следи централни део монографије *Римске комуникације у Далмацији, Панонији и Горњој Мезији* који је подељен на четири целине, које прате гео-политичке поделе овог подручја у римско доба: 1. *Комуникације и насеља у области Јадрана* 2. *Повезаност Јадрана са континенталним областима Балкана – насеља и комуникације* 3. *Панонијска насеља и комуникације* 4. *Горњомезијска насеља и комуникације*.

Ове су целине, даље, уситњене на поглавља посвећена појединачним римским путевима и то на следећи начин. У поглављу *Комуникације и насеља у области Јадрана* обрађене су следеће комуникације 1. Пут Аквилеја – Дирахијум (Јадрански магистрални правац), 2. Пут Ад Зизијум – Скодра (деоница кроз залеђе Јадрана), 3. Пут Салона – Јадер, 4. Пут Салона – Спалатум, 5. Пут Јадер – Бурнум. Даље, у поглављу *Повезаност Јадрана са континенталним областима Балкана – насеља и комуникације* аутор је обрадио 1. Долабелин систем путева, 2. Пут Лисус – Нисус – Рациарија (најкраћа веза Далмације и Горње Мезије), 3. Пут Аквилеја – Сингидунум (веза Италије, Норика, Паноније и Горње Мезије). Поглавље *Панонијска насеља и комуникације* обрађује: 1. Пут Емона – Сисција – Сирмијум (веза Италије и Паноније Посавином), 2. Пут Поетовион – Сисција (веза Италије и Паноније), 3. Пут Сисција – Мурса (трансферзални пут у Панонији), 4. Пут Мурса – Таурунум (лимески пут у Доњој Панонији). Најзад, *Горњомезијска насеља и комуникације* састоји се из три поглавља: 1. Пут Сингидунум – Рациарија (лимески пут у Горњој Мезији), 2. Пут Сингидунум – Наисус – Сердика (деоница до границе Горње Мезије и Тракије) 3. Пут Наисус – Тесалоника (повезаност са Егејским морем, деоница до границе са провинцијом Македонијом).

У оквиру појединачних поглавља, распоред насеља одређен је према њиховом положају у односу на римски пут којем је поглавље посвећено. На тај

начин ова књига читаоца „води“ римским путевима, истовремено пратећи распоред насеља уз путеве какви су дати у итинерарима — најважнијим изворима за римске путеве. При томе, свако појединачно насеље има сопствену одредницу, која би могла да стоји и независно. У појединачним одредницама посвећеним римским градовима, насељима, станицама уз путеве, читалац може да се обавести о релевантним античким изворима и сведочанствима, о основној (меродавној) литератури, затим, о подацима о топографији, историјској географији и археологији сваког појединог насеља, и другим релевантним појединостима. Овакав приступ књизи даје лексиконску вредност, не нарушавајући, при томе, њено јединство.

Следи поглавље *Закључак*, затим *Библиографија* у којој је дат попис литературе. Књига завршава картографским прилозима (*Прилози – карте*).

С обзиром на обиље разноврсних података, те на вешто одабрана сведочанства и референце на које се упућује и, уопште, на укупну обраду, ова књига представља успели подухват и биће, несумњиво, и занимљива и драгоцене не само за истраживаче који се баве класичном археологијом и сродним дисциплинама, већ и за свакога ко жели да се упозна са античком прошлошћу овог широког подручја. Аутор ове монографије наш је истакнути стручњак у области којом се књига бави, што још више додаје на њеној вредности.

Имајући у виду све наведено, част ми је да предложим Филозофском факултету у Нишу да објави монографију Римска насеља и комуникације.

У Београду,
4. фебруара 2015

др Драгана Грбић,
научна сарадница

Балканолошки институт САНУ